

כמה עולה הדת למדינה

ההוצאה השנתית הכוללת על דת בישראל מתחלקת בין תקציבי משרדי הממשלה, סעיפי ההסכמים הקואליציוניים ותקנות שונות. היקפה המלא לא היה ידוע - עד עכשיו **תחקיר מיוחד**

מאת תומר אביטל

תקציב הממשלה

2.3% נתח ההוצאה על שירותי דת מהתקציב

*בקיטור החזר חובות

לשירותי דת אינו קבוע, ועשוי להשתנות אפילו מיום ליום. תקצוב עמותה מסוימת יכול להתכווץ או להתנפח בתוך שבועות במאות אלפי שקלים. השינויים התכופים בגובה סך התקצוב של הסעיפים עצמם (באמצעות ועדת הכספים בכנסת) מקשים גם הם על איסוף והצגה של נתונים מהימנים ומדויקים, וייתכן שחלק מהתקציבים שמוצגים בעמודים הבאים כבר אינם עדכניים. בנוסף, הממשלה לא אוספת נתונים אודות העלמות מס של גופי כשרות פרטיים או ויתור על הכנסות מארנונה ממקומות תפילה. כלומר, הסכום הכולל שנחשף כאן הוא בבחינת הערכה המבוססת על נתונים שמשפיקת המדינה עצמה, על שאלות שהועברו למשרדי הממשלה ועל בדיקה עם מקורות ממשלתיים. עם זאת, זוהי ההערכה המדויקת ביותר של עלות הדת למדינת ישראל שפורסמה עד כה.

מיקי גיצין, מנכ"ל ישראל חופשית: "באזורים חלשים, פעילויות משלימות לימודים ממומנות על ידי המדינה דרך עמותות דת. במקום מדינת רווחה, המדינה מעניקה את התנאים האלו דרך מנגנונים עם אוריינטציה דתית מובהקת".

משך עשרות שנים נהגו נבחרי הציבור לקבוע העברות כספיים מיוחדות במסגרת הדיונים על תקציב המדינה, בהתאם להסכמים קואליציוניים שמהותם לא נחשפה בפני הציבור. בנובמבר האחרון, בעת שהכנסת נדרשה לאשר את תקציב המדינה ל-2016, נחשפו בראשונה ההסכמים התקציביים המיוחדים במלואם, ביחד עם שמות הח"כים שהצליחו לסחוט סביב העברת התקציב מיליונים למטרות שונות, כולל הקצבות רבות מספור למוסדות דת שונים - מקוואות, זהות יהודית, עמותות להנצחת רבנים וכן הלאה. עיי קרון השקיפות אפשר סופסוף לראות לאן הולך כל שקל מהתקציב ומי תיעל אותו.

בשיתוף עמותת "ישראל חופשית" הפועלת לקידום הופש דת והופש מדת, יצאנו לטרוק את תקציב המדינה בחיפוש אחרי כל אותם שקלים. זו היתה משימה מאתגרת, שכן בניגוד לביטחון, חינוך או תרבות, למשל, לדת ניש ראל אין נתח תקציבי מובהק וברור נכון, ישנו "המשרד לשירותי דת", אולם הכספים המוקצים לו הם רק חלקיק מסך התקציבים המתועלים למימון מפעלי הדת השונים, ואלה רבים מאוד. המספרים הצטרפו זה לזה ככל שהעמקנו לחקור. תקנה הובילה לתקנה ועמור תה לעמותה, והרשימה התארכה מדי יום בעי מודים נוספים (לפניכם רק התמצית). לבסוף התברר שבעוד תקציב שירותי הדת עומד על כ-640 מיליון שקל (נתון הכולל את תקציבי המשרד לשירותי דת, הרבנות הראשית ובתי הדין הרבניים), הרי שהעלות הכוללת של הדת בישראל תגיע ב-2016 לכ-8.7 מיליארד שקל.

"רצינו לבדוק את כל ההוצאות שמדינת ישראל מוציאה על דת, ומסיבה פשוטה: כך יוכל כל אזרח לדעת כמה מתוך תקציב המדינה השנתי מופנה לפעילויות דת", אומר מיקי גיצין, מנכ"ל ישראל חופשית. "המידע הזה צריך להיות מרוכז במקום אחד, ומוצג באופן שקוף וברור".

מהנתונים עולה כי נתח התקציב המוקדש

בין סעיפי התקציב הנוגעים לענייני דת יש גם רבים שמוכרים היטב לציבור. תקציב הישיבות והחינוך העצמאי במשרד החינוך, למשל, ידוע לכל. עם זאת, בדיקה דיגיטלית של הנתונים, במסרק דק, גילתה סעיפים רבים נוספים, המצטברים לסכומים נכבדים. כך למשל, גילה התחקיר איך משרד המשפטים מתעל כספים לחוקרי דת, כיצד גם בסעיפים כלליים כמו "תנועות נוער" מתחבאים עוד מיליונים המועברים לעמותות דת, ואיך התקשרויות בנות מיליוני שקלים מכספנו נועדו לסכסד מגורים למחוזיים בתשובה בלב תל אביב. "מדהים לראות כיצד מיליונים רבים מוקצים על ידי המדינה כדי לחזק את האחיזה הדתית במרחב החילוני", אומר גיצין. "בין אם זה נעשה באמצעות מנגנוני החזרה בתשובה במימון ממלכתי, גרעינים תורניים או מנגנונים רבניים שנכפפים על הציבור לאורך מעגל החיים".

גיצין מבהיר כי הסקירה יכולה לסייע בהבנת המשמעות של שליטת האורתודוקסיה הפוליטית - המפלגות החרדיות והדתיות - האופן שבו אותן מפלגות משמרות את שליטתן בהגדרת היהדות, והמנגנונים הפוליטיים שהן מפעילות במסגרת זו. "משרד החינוך נהפך למנגנון פוליטי של הבית היהודי", הוא אומר. "כל מה שאמרו לנו על כך שהחרדים מבקשים רק לשמר את המנגנונים שלהם - שגוי. ניחא שלוקחים מאיתנו כספים, מתברר גם שהם כסף מושקע במערכת החילונית בניסיון לחבוש לה כיפה בכוח". לדבריו, "צורם במיוחד שבאזורים חלשים פעילויות משלימות לימודים ממומנות על ידי המדינה דרך עמותות דת. במקום מדינת רווחה, המדינה מעניקה את התנאים האלה דרך מנגנונים עם אוריינטציה דתית מובהקת".

משרד החינוך נמסר בתגובה: "תקציב התקנות היהודיות מהווה 0.03% מתקציב המשרד. פעילויות העשרה של בתי הספר הן באחריותו המלאה של מנהל

ללימודים אקדמיים ולשוק העבודה ויתקשו להשתכר משכורת שתכבד את בעליה", הוא אומר, ומדגיש כי כל זה נעשה "כדי לשמר את הבחורים החרדים במצב של עוני, וכדי לדאוג לכך שהם יהיו צייתנים ותלתיים וימשיכו להצביע עבור יהדות התורה וש"ס".

לבסוף, חשוב לציין כי את התחקיר הזה לא היה ניתן לבצע לפני עשור, ואפילו לא אשתקד. הוא נחשף כעת הודות לשקיפות המתגברת של המידע שחולקת המדינה, ובמיוחד הודות לנגישותו - מפעל עליו אמונים המתנדבים בע"מות "הסדנא לידע ציבורי". הנגשת המידע הזה רלוונטית וחשובה עבור כל אורחי המדינה, ללא קשר להשקפתם בנושאי דת ומדינה. גם אורחים שדוגלים במימון מפעלי הדת הרשימית של רוב תושבי המדינה, וגם אלה המתנגדים להם, צריכים לדעת כמה זה עולה - בין אם ישתמשו במידע הזה כדי להיאבק למען צמצום התקציבים ובין אם הם תומכים בהגדלתם.

**בעמודים הבאים,
פירוט מלווה בדוג'
מאות של כמה
באמת עולה
לנו הדת
ב'2016.**

בית הספר, בהתאם לרוח בית הספר והקהילה. משרד החינוך סומך על המנהלים וכטוח שהם פועלים בהתאם לצרכים של בית ספרם".

שחר אילן, סמנכ"ל מחקר והסברה של עמותת חדר"ש לחופש דת ושוויון, מציין כי אותם תקציבים גם מחבלים במטרה הלאומית המוצהרת של הוצאת גב"רים חרדים לעבודה. "התקציבים לאברכי כוללים ותקצוב האברכים בדרכים נוספות וההגדלה המסיבית של המימון למוסדות חינוך ללא תוכנית ליבה דואגת לכך שהגברים החרדים בעוד 15-10 שנים יתקשו מאוד לזאת

משרד החינוך

אגף החינוך הדתי ותוכניות דת בבתי הספר

◀ שעות תגבור בגרות ללימודי יהדות (34.8 מיליון שקל). הכסף מנותב למשל ל"אגודת אחרית הימים" שמתמחה ב"לימוד חכמת האמת". אשתקד קיבלה כ־272 אלף שקל.

◀ העצמה רוחנית בחינוך הממלכתי-דתי (14.3 מיליון שקל).

◀ עמותת "הרחבת המעגלים" שפועלת להרחבת מעגלי הציבור התורני-ציוני בארץ ישראל (כ־7 מיליון שקל ב־2014).

תרבות יהודית

◀ עמותת "תורה ויהדות לעם" - שיעורי תורה לנוער ולמבוגרים (כמיליון שקל ב־2015).

◀ ישיבה וכולל בערד שדואגים "לחינוך ילדי ישראל ברוח תורתנו הקדושה" (600 אלף שקל ב־2015; 3 מיליון שקל ב־2014).

◀ "ערכים - אגודה להפצת התודעה היהודית" (כ־3 מיליון שקל מתחילת העשור).

◀ "הידברות - ארגון לקירוב לבבות" שפועל להחזרה בתשובה (כ־144 אלף שקל ב־2015).

קרן סיוע ללומדי תורה

◀ החלטת ממשלה בנושא התקבלה לאחר הגשת התקציב ולכן לא ניתן לראות אותה בבסיס תקציב 2016. תקנה זו מאפשרת ללומדי תורה לקבל 1,040 שקל בחודש. תנאי הסף: תושב קבע הלומד בכולל יום שלם, או בשני חצאי יום בשני כוללים שונים.

תמיכה בארגוני נוער

◀ תנועת "בנות בית יעקב - בתיה" של יהדות התורה (11.3 מיליון שקל ב־2015).

◀ ארגון נוער פרחי הדגל שפועל לקרב את ערכי היהדות אל הנוער, ולעודד מילוי החובות המוטלות על האזרחים לפי דיני התורה (3.8 מיליון שקל).

◀ "ארגון נוער חב"ד: בת מלך הפנסאים - צבאות ה' מועדון המעשים הטובים" שמסייע ל"נשי ובנות ישראל" (חצי מיליון שקל ב־2015).

◀ צבאות ה' בע"מ שפועלים להחדרת ערכים יהודיים בילדים ובני נוער (687 אלף שקל) התנועה המסורתית (179 אלף שקל).

170 מיליון שקל

142 מיליון שקל

100 מיליון שקל

16 מיליון שקל מתוך סך 35 מיליון שקל

תמיכה למוסדות תורניים ולהחזרה בתשובה

◀ שיאנית התמיכות: ישיבת מיר (22 מיליון שקל ב־2015).

◀ עמותת "הנקודה היהודית בתל אביב" מתמחה בהקמת מוסדות לימוד תורניים בגוש דן וב"להעמיד תלמידי חכמים בעלי עוצמה רוחנית ונפשית שלצד גדולתם בתורה קשובים להלכי הנפש של חיי העיר הגדולה" (7.7 מיליון שקל ב־2015 ועוד 346 אלף שקל מסעיף גרעיני חינוך לאומיים); ב־2014 גם המשרד לשירותי דת התקשר עם עמותה זו למיזם משותף "להנעמת ביקורים של חילונים בבתי כנסת" והזרים לה 1.8 מיליון שקל. עיריית תל אביב תקצבה את העמותה ב־2015 כ־50 אלף שקל.

◀ כולל אברכים ע"ש הרב הלל פאליי שמתמחה בהכשרת והדרכת בעלי תשובה (1.6 מיליון שקל ב־2015).

◀ "חברותא - המרכז למודעות יהודית" קיבלה מתחילת העשור 1.2 מיליון שקל (ב־2014 גם תוספת של חצי מיליון שקל דרך החטיבה להתיישבות).

◀ "ארגון החוזרים בתשובה באזור יהודה" (236 אלף שקל ב־2015).

רשת החינוך של ש"ס

◀ שעות הוראה מעין החינוך התורני (427 מיליון שקל). תקצוב שעות הלימוד הוגדל בלחץ ש"ס ב־17 מיליון שקל נוספים ב־2016.

◀ כספי תמיכה בתלמודי תורה, כולל מוסדות לצד מעין החינוך התורני (7 מיליון שקל ב־2016). לדוגמה, "ישיבת אוצר החיים לבעלי תשובה פרדס כץ" קיבלה אשתקד 416 אלף שקל (ועוד 194 אלף שקל ממשרד החינוך דרך תמיכה במוסדות תורניים).

1 מיליארד שקל

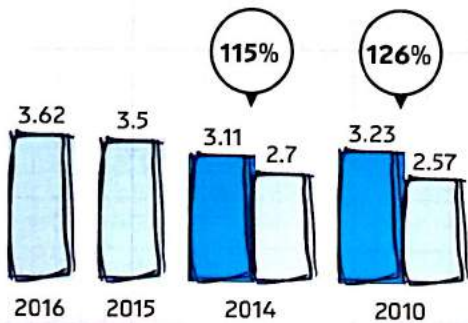
519 מיליון שקל למעין החינוך התורני

ישיבת מיר צילום: גיל כהן-מגן

הנתח המיועד לדת מתוך תקציב המשרד במיליארדי שקלים

הצעת תקציב ■ ניצול ○ שיעור ניצול

נתח ההוצאה על שירותי דת מהתקציב 7.1%

מעין החינוך התורני צילום: ניר כפדי

הוצאות ויד'ניץ

ח"כ אליעזר מוזס, הנציג של הסידות ויד'ניץ ביהדות התורה, כועל למען תמיכות מיוחדות לחסידות זו.

◀ מוסדות ישועות משה ויד'ניץ בית שמש (כ־46 אלף שקל ב־2015 תחת סעיף "שבר לימוד לגני טרום הוזה וחובה בארגונים").

◀ מוסדות ויד'ניץ עפולה עילית (כ־353 אלף שקל, תחת אותו סעיף).

◀ מוסדות ויד'ניץ בארץ הקודש שדואגים לבנות ישיבות וכוללים לאברכים (כ־10 מיליון שקל ב־2015).

המרכזים להעמקת החינוך היהודי

14.4 מיליון שקל

משה גפני ומיקי זוהר פעלו אישית להגדלת התקציב בחצי מיליון שקל ב־2016

◀ מרכז "אנשים מאמינים בשהם", המבקש להקנות ערכי מורשת יהודית לילדים במערכת החינוך הממלכתי מחוץ למסגרת הלימודים (חצי מיליון שקל מתחילת העשור).

◀ מדרשות ליהדות וללימודי ארץ ישראל (14 מיליון שקל. מיקי זוהר הגדיל את התקציב בחצי מיליון שקל ב־2016).

◀ "המדרשה לידע המקדש" שפועלת "ללמד את נושא המקדש וירושלים לכל שכבות העם" (כמיליון שקל מתחילת העשור).

התקשרויות כלליות של משרד החינוך בתחום הדת

לפחות 23.5 מיליון שקל השנה

◀ עמותת מבראשית, תנועה חברתית רוחנית לצורך "הפעלת תוכנית חינוכית להעמקת הזהות האזרחית והזהות היהודית-ציונית" (14.5 מיליון שקל).

◀ עמותת דעת לקידום תלמידי החינוך הדתי במצוינות בתחומי התנ"ך, המתמטיקה, המדעים, הטכנולוגיה והאנגלית. זוהי תוכנית בהפרדה מגדרית מלאה (2.2 מיליון שקל).

◀ חברת סיסטם מעבדות מתקדמות לבקרה על יישום תגבור לימודי היהדות (כ־357 אלף שקל).

המשרד לשירותי דת

מועצות דתיות

שכר עובדים נכ" 85.5 מיליון שקל. בנוסף, הרשויות המקומיות משתתפות במימון תקציב המועצות, ומשלמות 60% מהעוגה דרך הארנונה (כ" 450 מיליון שקל נוספים).

במועצות הדתיות מועסקים כ" 2,244 עובדים ומוצע עלות העסקה הוא 10,295 שקל (2014). בין המשכורות (ברוטו): מזכיר המועצה בחיפה - 23.6 אלף שקל; מנהל מחלקת כשרות בבקעת הירדן - 22.5 אלף שקל; חבר לשכת רבנות בחולון - 18.4 אלף שקל, מנהל אגף נישואין בירושלים - 19 אלף שקל.

שכרם של 105 רבני הערים מוצמד לשכר מנכ"ל רשות מקומית ונקבע על פי גודל הרשות בה הם מכהנים. רב שמונה לפני 2006 בעיר בת יותר מ-250 אלף תושבים ישתכר 35.3 אלף שקל שבר בסיס (30 אלף שקל אם מונה אחרי 2006). בעיר עד 5,000 תושבים: 28.2 אלף שקל (16.7 אלף שקל אם מונה אחרי 2006). כיום פועלים 128 רבני שכונות שמונו לפני יותר מעשר שנים לתפקיד. משרה זו כבר אינה קיימת. חלקם מחזיקים תפקיד נוסף מלבד היותם רבני שכונה במנהלי מחלקות במועצות באישור המשרד לשירותי דת.

הזמנת מוטוריסט

יולי אדלשטיין, משה גבני ובצלאל סמוטריץ' בעלו אישית להגדלת סעיף זה סביב התקציב האחרון.

תמיכה ביעוץ בתחום הגירושין בתהליכה

מכון פוע"ה, פוריות ורפואה על-פי ההלכה (2.5 מיליון שקל ב" 2015).

בוני עולם, למתן עזרה למשפחות למען קידום הילודה עפ"י ההלכה (2.3 מיליון שקל ב" 2015).

המכון לחקר החקלאות עפ"י התורה

מימון ישיר 295 מיליון שקל

29 מיליון שקל

1.9 מיליון שקל

כ" 1.8 מיליון שקל ב" 2015

3 מיליון שקל

19 מיליון שקל

985 אלף שקל

קשרים דתיים ורוחניים עם התפוצות

יולי אדלשטיין ביקש לעבות תקציבית את סעיף זה.

קבר הרשב"י

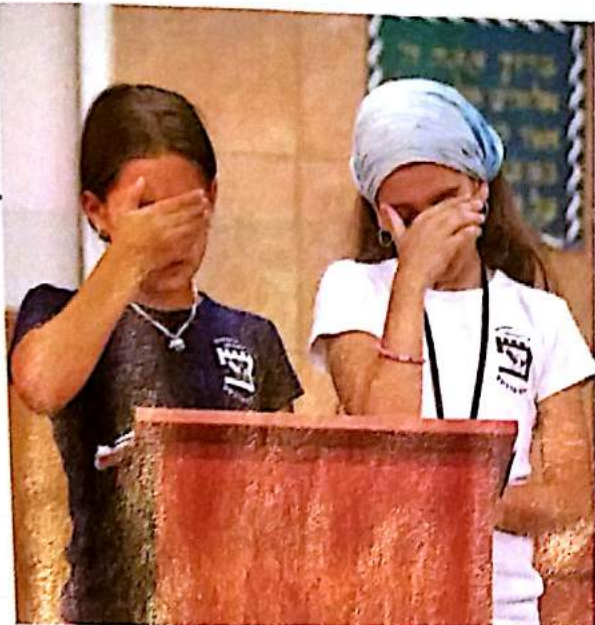
פעילות שוטפת: 7 מיליון שקל; פיתוח: 3.5 מיליון שקל, הילולה: 8.5 מיליון שקל.

תמיכה בהנצחת רבנים ראשיים

הוועד להוצאת כתבי מרן הגאון הראשל"צ הרב ציון מאיר חי עוזיאל (250 אלף שקל ב" 2014).

כולל דרכי הוראה לרבנים, מכון להכשרת כוחות הביטחון (בתיאום עם צה"ל) בלימודי יהדות (300 אלף שקל מסעיף הנצחת רבנים. בשנתיים האחרונות סך הכל תמיכה של הכולל היה כ" 5.5 מיליון שקל).

וזאת לראיה, מפעלי תרבות ותורה להנצחת והנחלת משנת הראי"ה קוזק (כ" 388 אלף שקל ב" 2014).

ילדות מתפללות בירושלים צילום: דניאל בר און / באו באו

התקשרויות לדוגמה של המשרד לשירותי דת

עמותת "לגעת ברוח", להעמקת זהות יהודית בקרב סטודנטים (5.7 מיליון שקל בשנים 2017-2014).

הסוכנות היהודית, להפעלת מכון ללימודי יהדות לצורך הכשרת מועמדים לגיור (26 מיליון שקל לשנה).

חשבים מלווים למועצות הדתיות בהליכי הבראה (2.5 מיליון שקל לשלישון האחרון של 2015).

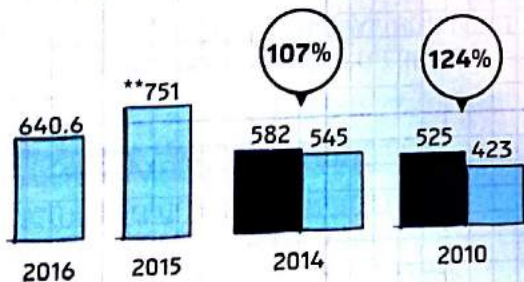
עמותת מנורה, להעלאת ספרי תורה לישראל (חצי מיליון שקל בשנתיים הקרובות).

עמותת אור תורה סטון, להקמת רשת של רכזי זהות יהדות בקהילות (מיליון שקל).

הסוכנות היהודית, לפרויקט לחיילים משוחררים בתחום הזהות היהודית (1.1 מיליון שקל).

הנתח המיועד לדת מתוך תקציב המשרד במיליוני שקלים

הצעת תקציב ■ ניצול ○ שיעור ניצול

100% נתח ההוצאה על שירותי דת מהתקציב

תקציב כולל ב" 2016*
640.6
מיליון שקל

*כולל שירותי דת, רבנות ראשית ובתי הדין הרבניים **לאחר עיבוי תקציב: 1.06 מיליארד שקל

מערך הכשרות

צילום: טל כהן

דו"ח מיוחד שהכינה חברת רואי החשבון אברמזון יורם ושות' עבור משרד האוצר מעריך את העלות העקיפה של מערך הכשרות למשק בישראל ב-2.8 מיליארד שקל (עלות משקית שנתית). החברה בחנה את השפעת הכשרות על יוקר המחיה והמשמעות של פעילותה החוקית הבלעדית של הרבנות הראשית בתחום הכשרות. עלויות אלה מושתות על הציבור הצורך מזון כשר. בין סעיפי העלויות: מתן כשרות לשחיטת עופות, משחטות בקר, יבוא בקר, יבוא גבינות: 2.06 מיליארד שקל; השגחה ברשתות הקמעונות והמרכולים: 40 מיליון שקל; השגחה בעסקי המלונאות: 209 מיליון שקל.

2.8 מיליארד שקל בשנה

רשות המסים

4 מיסוי הכנסות מדת - כמעט לא קיים. רשות המסים פוסחת על מיסוי חלק מאזרחי המדינה שמתפרנסים מהדת היהודית. לפי נתוני הרשות ומבקר המדינה חלק מהמקובלים, חזנים, רבנים, מוהלים ובעלי תפקיד נוספים לא מדווחים על הכנסותיהם לרשויות. כך נוצר אי שוויון בינם לבין בעלי תפקידים אחרים ונמנעות הכנסות בגובה של מאות מיליוני שקלים מדי שנה.

ויתור על כחצי מיליארד שקל

מבקר המדינה פרסם ב-2014 דו"ח "מיסוי רבנים, מקובלים" ובד"צים". בין השאר נחשף הסכם עם אחד המקובלים של רשות המסים, לפיו הוא שילם מס של 20 מיליון שקל על הכנסות בגובה 666 מיליון שקל. בהסכם צוין כי המקובל כופר בחבות המס שלו על הכנסותיו, וכי התשלום לרשות הוא "תשלום טובה", שמשלם אחד מחסידי הרב.

4 מיסוי גופי כשרות - כמעט לא קיים. עוד עלה מדו"ח המבקר שהבד"צים - גופי כשרות פרטיים - אינם כפופים לכללי אסדרה או שקיפות. לרשויות אין מידע לגבי פעילותם והכנסותיהם. בקצרה, לפי המבקר, קייט "מתווה של אפליית מס פסולה".

4 הטבות מס לגופי דת - אין פיקוח. המדינה מעניקה זיכוי ממס על תרומות לעמותות רבות שפועלות בתחום הדת. אולט לרשות אין פילוח של הטבות המס ולא ניתן להעריך את גובה ההטבה במישור זה. הפטור לכלל העמותות יוביל לגריעת הכנסות של כ-420 מיליון שקל בשנת 2016. חלק לא ידוע מסכום זה הוא הטבת מס חוקית לכל מי שתורם לעמותה דתית, כמו שמקבלים תורמים לעמותות בתחומים אחרים.

משרד החקלאות

הוצאת המנורה מבית הכנסת בנצרים לפני הפינוי צילום: רויטרס

1.6 מיליון שקל מתוך 4.46 מיליון שקל

4 פיצוי בגין אובדן ציוד לבתי כנסת בעת ההתנתקות.

ציוד לבתי כנסת ותשמישי קדושה שנתרמו לבתי הכנסת בגוש קטיף אוחסנו במכולות, בזמן שהטיפול במפונים התעכב, חלק מהציוד אבד או התבלה. לפיכך קבעה הממשלה ב-2011 מפתח פיצוי לכל משפחה בגין האובדן - כ-3,700 שקל. הכסף לא יינתן ישירות למשפחות אלא יועבר לתקציב ציוד עבור בית כנסת חדש שייבנה ביישוב שאליו עברה המשפחה.

המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל

4 תוכנית לפיתוח אתרי תיירות, מתובה 10 מיליון שקל ב-2016-2017 יוקדשו לפיתוח אתרי דת וקברי צדיקים.

2.8% נתח ההוצאה על שירותי דת מהתקציב

הנתונים מובאים כדוגמאות בלבד ואינם מקיפים את מלוא הגופים והפעילויות המתוקצבים כשירותי דת

משרד התרבות

מוסדות תרבות תורנית

8.6 מיליון שקל

- אוצר הפוסקים, כדי "לכנס תמציות מתוך ספרי שאלות ותשובות להלכה ולמעשה, וסידורים על פי סדר שולחן ערוך והוצאתם לאור" (2.5 מיליון שקל מתחילת העשור).
- אוצרות שלמה, להוצאת וההדרת כתבי מרן הגרש"ז אויערבאך (434 אלף שקל ב־2015).
- צומת - צוותי מדע ותורה, "חקר ייעוץ ויישום לארגון החיים המודרניים לכל היקפים - על פי התורה וההלכה" (כ־300 אלף שקל בשנתיים האחרונות).
- תמיד - תרבות מוזיקלית יהודית (21 אלף שקל).

מורשת עדות ישראל

הערכה: 3.6 מיליון שקל מתוך 9.4 מיליון שקל

- אנחנו כאן, אגודה לתרבות פולקלור וחברה שנועדה "לשמר את ערכי התרבות היהודית שנצטברו בברית המועצות" (600 אלף שקל).
- אגודת ישיבת קרלין סטולין בית אהרון וישראל (200 אלף שקל).
- מכון תל אביב לחזנות (110 אלף שקל).

שימור אתרי התיישבות

100 אלף שקל

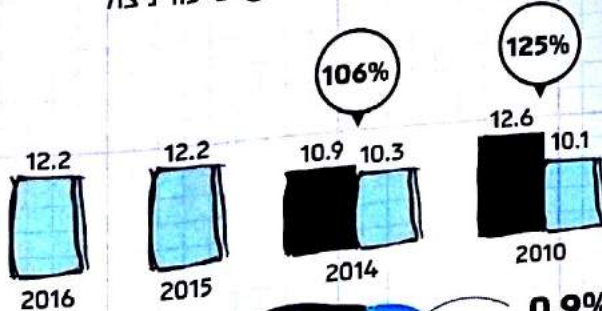
- שבי חברון, "להקמת מפעלים ללימוד תורה בחברון ולהגברת התודעה היהודית בעם" (98 אלף שקל בשנתיים האחרונות).
- אגודת ישיבת קרלין סטולין בית אהרון וישראל (98 אלף שקל בשנתיים האחרונות).

ישיבת קרלין סטולין בית אהרון וישראל צילום: אמיל סלמן/גיני

הנתח המיועד לדת מתוך תקציב המשרד במיליוני שקלים

הצעת תקציב ■ ניצול ○ שיעור ניצול

0.9% נתח ההוצאה על שירותי דת מהתקציב
 תקציב כולל ב־2016 1.33 מיליארד שקל

הנתונים מובאים כדוגמאות בלבד ואינם מקיפים את מלוא הגופים והפעילויות המתוקצבים כשירותי דת

אג'נדה | לאן הולך הכסף?

משרד המשפטים

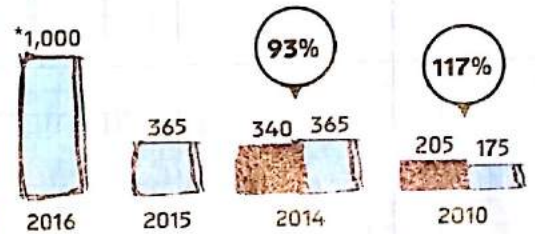
1 מיליון שקל

הנחלת המשפט העברי

- מחקר השוואתי בין המשפט העברי לחוקי מדינת ישראל בתחום חוק הכשרות המשפטית (100 אלף שקל).
- מחקר תורני בתחום "חוק העונשין - עיקרים בתחום הפלילי" (15 אלף שקל).

הנתח המיועד לדת מתוך תקציב המשרד באלפי שקלים

הצעת תקציב ■ ניצול ○ שיעור ניצול

תקציב כולל ב־2016 32 מיליארד שקל

*הסכום הוגדל דרך ההסכמים הקואליציוניים

בתי הדין הרבניים

156 מיליון שקל

התרת עגונות

בשנת 2015 שולמו 150 אלף שקל לחוקרים פרטיים בתמורה להתרת עגונות. התעריף: 5,000 שקל לחוקר שמצליח להביא גט לאישה עגונה שהותרה בישראל (בחו"ל התעריפים גבוהים יותר). התשלום הוא דמי הצלחה בלבד ואינו ניתן לחוקרים שלא הצליחו להתיר עגונה.

בית דין רבני צילום: עלי מאיר

תקציב העזבונו

כותבי ירושות בכל רחבי העולם מקדישים מעזבונום לטובת המדינה. המדינה - דרך ועדה ציבורית והאפוטרופוס הכללי - משמשת נאמן למימוש רצון הנפטרים, ומעבירה את התרומות למוסדות שונים. הוועדה אמרה לנתב את הכספים בדגש על מטרות שיש בהן משום "תרומה לחברה, לקהילה ולמדינה". בפועל כרבע מהתקציב מוזרם למטרות דתיות.

18 מיליון מתוך 78 ב-2015

העברות לדוגמה משנת 2015:

- השתתפות בשיפוץ גג מטבח באולפנת בני עקיבא (50 אלף שקל).
- השתתפות בהקמת ספרייה פדגוגית לאולפנת בנות ויזניץ ירושלים (30 אלף שקל).
- החלפת דלתות ומשקופים בתלמוד תורה "אור זרוד" בני ברק (25 אלף שקל).

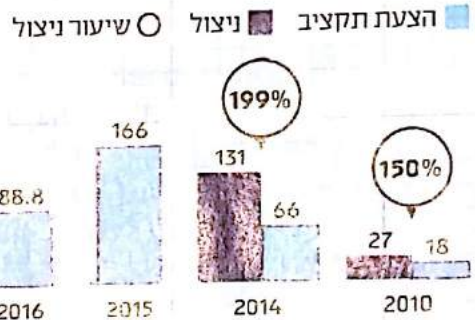
משרד ראש הממשלה

סעיפים שונים

- מערך הגיור (40.8 מיליון שקל).
- מיזם לחיזוק הזהות היהודית בתפוצות באמצעות ברור יהדות (4.8 מיליון שקל).

91.2 מיליון שקל

תקציב המשרד המיועד לדת במיליוני שקלים

תקציב כולל ב-2016
1.66
מיליארד שקל

5.3% נתח ההוצאה על שירותי דת מהתקציב

משרד הקליטה

המיכה בעמותות העוסקות בקליטה חברתית

המוסדות שנהנים השנה מתקציב [טרם ידוע גובה התקציב]:

ב-2015 כ-535 אלף שקל

- שעלי תורה
- מרכז להפצת יהדות ליובאוויטש לעולים יוצאי חבר העמים - חיפה (22 אלף שקל ב-2014. ב-2015 אושרו 22 אלף שקל נוספים).
- מרכז רוחני גומל חסד (אושרו 26 אלף שקל).
- אגודת חב"ד אשקלון.
- בית חב"ד המרכזי באר שבע.
- הישיבה הגבוהה אור עציון.
- משכנותיך ישראל ירושלים.

משרד התקשורת

תמיכה בשידורים קהילתיים

- המרכז לישיבות וכוללים "אור החיים" שפועל למען "הקמת ישיבה קטנה בירושלים, גמ"ח עזרה לחתנים ומכון למחקר" (51 אלף שקל ב-2015). הפייק באותה שנה כ-50 תוכניות ומגזינים ששודרו בערוץ הקהילתי, ערוץ 98.
- מרכז מורשת יהדות בבל (כ-27 אלף שקל ב-2015).

כ-78 אלף שקל

תקציב כולל ב-2016
70
מיליון שקל

0.1% נתח ההוצאה על שירותי דת מהתקציב

משרד הפנים

לכל מקום תפילה יש כיום פטור מארנונה בגובה שני שלישים מהאגרה. ב-2012 אישר שר הפנים לשעבר אלי ישי פטור מלא מארנונה לישיבות שבהן לנים התלמידים. למשרד הפנים אין הערכה תקציבית לעלות הפטור.

הנתונים מובאים כדוגמאות בלבד ואינם מקיפים את מלוא הגופים והפעילויות המתוקצבים כשירותי דת